

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра перекладознавства та прикладної лінгвістики

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДІЖНОГО
МУЗИЧНОГО СЛЕНГУ ТА СПОСОБИ ЙОГО ПЕРЕКЛАДАННЯ

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконав: студент(ка) 421 групи
Спеціальності 035.10
Філологія (прикладна лінгвістика)
Освітньо-професійної програми
«Філологія (прикладна лінгвістика)»
Фогель Поліна Олегівна

Керівник: к. філол. н., доц. Борисова Т.С.

Рецензент: к. філол. н., доц. Лебедева А.В.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНЕ ВИСВІТЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ»	6
1.1. Визначення терміну «сленг» та історія розвитку сленгу	6
1.2. Функції та класифікації сленгізмів	11
1.3. Основні способи та джерела творення сленгу	16
1.4. Характеристика та види молодіжного сленгу	20
1.5. Методичні підходи щодо дослідження соціолінгвістичного аспекту та особливостей перекладу молодіжного сленгу	23
РОЗДІЛ II СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ТА ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ МОЛОДІЖНИХ СЛЕНГОВИХ ОДИНИЦЬ В МУЗИЦІ	28
2.1. Соціолінгвістичні параметри молодіжного сленгу	28
2.2. Особливості прагматики музичного сленгу	33
2.3. Лінгвістичні параметри сучасних молодіжних субкультур ...	36
2.4. Характеристика музичного сленгу з позиції його функціонування в субкультурах	39
2.5. Специфіка перекладацьких стратегій у контексті взаємодії з музичним сленгом	46
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57

ВСТУП

Актуальність теми. Словниковий склад мови надзвичайно багатий і різноманітний. Лексика мови постійно збагачується, розвивається, змінюється, реагуючи на актуальні суспільні виклики, технічний прогрес, розвиток комунікацій та постійний зв'язок між різними націями, народами, групами людей.

У кожній мові є дві форми: стандартна, або писемна, літературна і розмовна. Безпосереднє усне спілкування продовжує залишатися важливою сферою функціонування мови. Вивчення розмовної мови грає важливу роль тому, що розмовна мова є єдиною істинною мовою і нормою оцінки всіх інших форм мови.

Найбільш яскраве відображення мовної динаміки спостерігається в комунікативному середовищі молоді, що відображається в молодіжному сленгу. Відповідно до одного з визначень, молодіжний сленг — це прийнятий в даному співтоваристві субваріант мови, який завдяки дії певних суспільних сил є характерним для певних етнічних, релігійних та економічних груп або груп індивідуумів з певним рівнем і типом освіти [9, с. 102]. Словник молодіжного сленгу розширюється тому, що саме молоде покоління, ще не пов'язане літературною нормою і впливом традицій, першим сприймає технічні та соціальні нововведення і дає їм розмовні найменування.

Схильність молоді до активної міжособистісної комунікації створює тенденцію до утворення різноманітних молодіжних спільнот. Сучасне суспільство пропонує широкий вибір спільнот, в яких молоді люди могли б реалізувати свої потреби в соціалізації. Одним з таких є музична спільнота. Більшість субкультур розробляють власні сленгові системи для відображення як повсякденних понять, так і субкультурних реалій. Музичний молодіжний сленг в українській мові належить до маловивчених.

Дослідження соціолінгвістичних аспектів мови цікавлять багатьох вчених, за останні десятиліття інтерес до цієї проблематики тільки посилюється. Розширюється об'єктно-предметна галузь соціолінгвістичних досліджень, з'являються нові підходи, методи і аспекти досліджень.

Таким чином, актуальність нашого дослідження визначається недостатньою теоретичною базою особливостей перекладу музичного сленгу та попитом на соціолінгвістичні дослідження сленгу.

Метою дипломної роботи є окреслення соціолінгвістичного аспекту та особливостей перекладу молодіжного музичного сленгу.

Мета дослідження передбачає розв'язання таких **завдань**:

- створити теоретичну базу дослідження молодіжного сленгу;
- уточнити сутність поняття «сленг»;
- встановити основні види класифікацій сленгу;
- розглянути функції сленгу;
- виявити способи творення сленгу;
- охарактеризувати соціолінгвістичні особливості молодіжного сленгу;
- проаналізувати способи та прийоми відтворення молодіжних сленгових одиниць у сфері музики засобами української мови.

Об'єктом дослідження є одиниці молодіжного музичного сленгу на матеріалі інтернет форумів, чатів, соціальних мереж та словників, а *предметом* — способи і прийоми їх відтворення засобами мови перекладу.

Методи дослідження. При написанні дипломної роботи застосовувалися як загальнонаукові, так і методи лінгвістичного дослідження. До наукових методів дослідження, що були використані під час написання дипломної роботи можна віднести такі як: аналіз і

синтез, порівняння, індукція, дедукція, аналогія, гіпотеза, метод сходження від абстрактного до конкретного. Вивчення проблем перекладу молодіжних музичних сленгових одиниць зумовило використання м словотворчого аналізу, квантитативний методу, контекстуального аналізу та методу суцільної вибірки.

Практичне значення. Результати дипломної роботи можуть бути використані перекладачами на практиці, а також у процесі навчання перекладачів на заняттях з практичного перекладу.

Апробація. Результати дипломної роботи апробовані на I Міжнародній науково-практичній конференції «Міжкультурна комунікація в науковому і освітньому просторі» (м. Одеса, Україна, 28-29 квітня 2020).

Публікації. Матеріали кваліфікаційної роботи опубліковано у Матеріалах I Міжнародної науково-практичної конференції «Міжкультурна комунікація в науковому і освітньому просторі» (м. Одеса, Україна, 28-29 квітня 2020).

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНЕ ВИСВІТЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ»

1.1. Визначення терміну «сленг» та історія розвитку сленгу

Протягом останніх десятиліть лінгвісти активно досліджують та аналізують безпосереднє живе спілкування. Невірно вважати, що головні чинники, які регулюють існування та розвиток мови, мають лише внутрішньомовний характер. Мова — не автономна система, а інтегроване явище, на яке значний вплив здійснюють соціальні чинники. Розвиток мови та суспільства є неподільним. Адже мова, як живий організм, піддається впливу суспільних, політичних та історичних змін в житті народу. Попадаючи під вплив часу та тенденцій деякі слова відмирають, поступаючись місцем новим словам, які відповідають вимогам часу. Значним чинником нашого часу є розвиток масової культури, інтернет-комунікацій та мови ЗМІ. Ми бачимо, що літературно-мовна норма стає менш визначеною та обов'язковою. Одна з причин цих змін — інтенсивне проникнення в літературну мову слів, які традиційно вважалися сленговими.

Дослідження ненормативної лексики, зокрема сленгу, викликало зацікавлення Е. Партріджа, Р. Чапмана, І. Гальперіна, В. Хомякова, Л. Ставицької. Це дає підстави дійти висновку, що дослідження термінів на позначення молодіжної мови належить до найактуальніших питань сучасної лінгвістики. Слід зазначити, що в цій галузі досліджень активно використовуються такі терміни, як «жаргон», «арго» і запозичений з англійської лексикології термін «сленг». Ці терміни часто виступають синонімами не тільки в наукових статтях, а й у словниках. Вони виявлять різні типові ознаки мовних страт як варіанти соціальних

діалектів: нормованість — ненормованість, відкритість — закритість, стабільність — нестабільність. Згідно з поглядами А. Ліпатова термін «сленг» виступає наймолодшим поняттям серед сучасних позначень молодіжної мови [7].

В сучасній лінгвістиці досі існують сумніви щодо походження слова «сленг». Існує декілька версій походження цього слова. Британський лінгвіст С. Джонсон [44] та лексикограф Е. Партрідж [46] припускають, що воно походить від минулої форми дієслова *sling*, що перекладається *жбурляти*, та використовувалось в архаїчному вислові *to sling one's jaw*, тобто *говорити промови буйні та образливі*. Німецькі лінгвісти К. Вестендопф та О. Ріттер вважають, що слово «сленг» перегукується з *slanguage*. Літера *s* додалася після зникнення слова *thieves*, тобто початкова версія була *thieves language* [34, с. 258]. Можемо на українську мову як *зłodійська мова*.

Загалом в зарубіжній лінгвістиці, такі вчені, як Е. Партрідж, В. Фріман, А. Баррере, С. Флекснер та Ч. Леланд, під цим терміном розуміють стійкий, загально зрозумілий та широко розповсюджений шар нелітературної, розмовної мови з характерними особливостями на всіх рівнях мови, який має емоційно-експресивний та оціночний характер, виникає внаслідок протесту проти соціальних, мовних та етичних умовностей та авторитетів.

Е. Береговська виділяє 3 основних етапи розвитку та інтеграції сленгу в країнах зі східнослов'янськими мовами [2, с. 32–41]:

Перший етап охоплює початок ХХ століття, саме в цей час відбулась революція та громадянська війна, яка докорінно змінила суспільство, породивши армію безпритульних, які продукували безліч «блатних» слів.

Другий етап охоплює 50-ті роки ХХ століття, коли на вулицях і танцмайданчиках з'явилися «стиляги», які використовували багато запозичених слів.

Третій етап охоплює епоху застою 70–80-х років, коли удушлива атмосфера суспільного життя зумовила появу неформальних молодіжних рухів. Сленг був своєрідним мовним жестом протистояння державній ідеології.

Четвертий етап охоплює початок ХХІ століття. Характеризується значним впливом з країни торгових партнерів, глобалізацією та розвитком комп'ютерних технологій.

У Великій Британії, як стверджує Р. Мільруд, використання сленгу бере початок у ХVІІІ столітті. Отже, етапи розвитку сленгу будуть відрізняються порівнюючи з етапами розвитку сленгу в Україні [10].

Перший етап датується ХVІІІ століттям — це часи активної колонізації Великобританією земель Північної Америки, Індії та Австралії. В процесі захоплення нових земель, британські моряки вбирали місцевого фольклору.

Другий етап охоплює 70–90-ті роки ХХ століття. Це час виникнення та розвитку неформальних угруповань та субкультур, таких як готи та кібер-готи.

У ХХІ столітті спостерігається процес поширення персональних комп'ютерів.

У ході порівняння етапів розвитку сленгу у вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці ми спостерігаємо спільні та відмінні події, що відбувалися в різні часові проміжки та по різному вплинули на інтеграцію сленгу. Однак їх пов'язує поява стиляг, готів, хіпі і т.д. По сей день сленг продовжує формуватися та змінюватися під впливом сучасних технологій.

Проблемою дослідження сленгу займалися наступні вчені: І. Арнольд, А. Баррере, В. Бурк, І. Гальперін, Ч. Леланд, М. Маковський, Е. Партрідж, С. Флекснер, В. Фріман, В. Хомяков та ін.

З одного боку, відомий укладач словників, Ч. Анандейл, вважає сленг вульгарною, злодійською мовою, приреченою на швидке відмирання, яку слід уникати [41]. Точку зору про те, що сленг — це слова-одноденки, які живуть доки на них існує мода, а мода дуже мінлива, також підтримує письменник А. Барере [42].

З іншого боку, сленг, навпаки, вважається ознакою життя, оновлення та поступального розвитку мови. За словами американського лінгвіста С. Хаякави сленг — це поезія повсякденного життя, а Ф. Уїлстек визначає сленг як вираз концентрованої життєвої сили мови [7, с. 167–173].

Деякі лінгвісти розглядають поняття «сленг» в межах психологічного напрямку в мовознавстві. Наприклад, Х. Фаулер розглядає сленг, як гру. Сама гра полягає у створенні нових слів або спотворенні сенсу вже відомих заради досягнення відчуття новизни. Більша частина слів і фраз гинуть, лише одиницям вдається закріпитися в мові.

Встановити основні риси сучасного сленгу можна розглянувши поняття та етимологію «сленгу».

До найістотніших відмітних ознак сленгу належать наступні:

— Сленг не належить до літературної лексики. Тобто слова знаходяться за межами норм літературної мови. Це є характерним для усного мовлення. Він відрізняється за своєю будовою (фонетики, граматики, лексемного складу та семантики) від мовного стандарту [1]. Адже йде протистояння офіційній, загальноприйнятій мові;

- Існує певне протиріччя. Характерними рисами сленгу є загальновідомість і загальноживаність. Так само існує деяка соціальна обмеженість. В період виникнення та до переходу до загальноживаності сленг є незрозумілим або малозрозумілим для основної маси носіїв мови. Коли людина використовує мову повному, аби висловити ворожість, презирство або глузування, він/вона створює сленг, але він зникне, якщо його не підхоплять інші. Тож можна зробити висновок, що сленг продукується скоріш громадськими силами, ніж окремим мовцем. Саме тому важко встановити походження одиниць сленгу.
- Щоб проникнути в загальноживану лексику, одиниця сленгу повинна часто вживатися в мові, бути емоційно-експресивно забарвленою, давати влучну характеристику предмету чи явищу, не бути вульгарною;
- Фамільярним та емоційно-забарвленим словам та виразам сленгу притаманна велика різноманітність відтінків (жартівлива, іронічна, глузлива, зневажлива, презирлива, груба і навіть вульгарна). Це властивість окреслює стилістичні межі його вживання.
- Сленгізми часто грають роль символів, еталонів, стереотипів культури [15, с. 32–34].

Іноді дуже важко визначити різницю між літературною, розмовною лексикою та сленгом, тому в деяких словниках зазначається «розм.» і «сленг». Приклади таких слів з подвійними позначками: *chink* — *groshi*; *fishy* — *нідозрілий*; *governor* — *батько*; *hum* (від *humbug*) — *обман*.

На сьогодні дослідження сленгу завойовує все більшу увагу мовознавців. Сленг різноманітний у способах його вивчення і вживання, він грає велику роль в людських взаєминах. Деякі вживають його для подолання недоліків словникового складу або вікової різниці між поколіннями. Інші вважають вживання сленгу в дусі часу. Ми дійшли

наступного висновку, що сленг перебуває в тісному взаємозв'язку з літературною мовою та є невід'ємною частиною мови сучасної молоді, а завдання молоді полягає в правильному їх вживанні і усвідомленні ролі сленгових одиниць для більш яскравого і сильного відображення внутрішніх прагнень і переконань.

1.2. Функції та класифікації сленгізмів

На цей момент в лінгвістиці немає єдиного погляду щодо призначення сленгу. В. Хомяков зазначає три основних функції сленгових одиниць: комунікативну, номінативну і когнітивну [33]. Щоправда, існує і протилежна думка, згідно з якою сленг виконує номінативну, світоглядну, комунікативно-емотивну та сигнальну функції. Виходячи з вивченого матеріалу, можна виокремити наступні функції сленгу:

- Комунікативна функція. Сленг — це інструмент спілкування людей. Мовець висловлює свої думки, а реципієнт сприймає сказане та певним чином реагує, змінюючи свою поведінку або уявлення відповідно до почутого. *A granola — natural-looking person with a healthy life-style and diet.*
- Оціночна функція. Ми погоджуємося з думкою М. Солодкого про те, що сленг має на меті висловити ставлення комуніканта до предметів та явищ дійсності. Оцінка може бути як дружньо-іронічною, так і презирливо-принизливою. Тобто може варіюватися від суспільно-позитивної до суспільно-негативної [18]. *A lulu — a remarkable or excellent person or thing.*
- Когнітивна функція сленгу полягає у репрезентації додаткових знань про навколишній світ. Багато одиниць сленгу несуть в собі

- додаткову інформацію. У той час, коли стандартні позначення не завжди можуть пояснити певне явище. *A dorm rat — a student who lives in the dorms for more than a year or who rarely leaves the dorms.*
- Номінативна функція полягає в словотворенні та збагаченні мови. В результаті змін у суспільстві з'являються необхідність у створенні нових позначень — вже існуючих явищ навколишнього світу, які співіснують за стандартами літературної мови. *A bag lady — a homeless woman who lives in public places and carries her possessions in shopping bags.*
- Емоційно-експресивна функція корелюється з оціночною функцією. Вона виявляється шляхом вираження емоцій та почуттів мовця до певних явищ. *A yellow-belly — боягуз, to chew the rag — детально обговорювати питання, бурчати.*
- Світоглядна функція. В. Жирмунський вважає, що соціальні діалекти породжуються класовою диференціацією суспільства [4]. В сленгізмах відображаються вікові та професійні особливості мовця, його приналежність до певного соціального середовища, рівень культури та освіти. Проте людина може одночасно володіти декількома нормами та варіантами мови. Людина обирає якою користуватися залежно від комунікативної ситуації. *Pencey prep (preparatory school) — приватна школа для хлопців з заможних родин.*
- Ідентифікаційна, або як її ще називають, сигнальна функція. Використання сленгу допомагає встановити контакт з певним соціальним прошарком. Мова, якою ми спілкуємося, дозволяє людині скласти первинне уявлення про наше соціальне становище, вік, походження та вид діяльності. Сленгова одиниця *PoPo* використовується в районах гетто. Утворилася через напис на футболках патрулюючих поліцейських. *Po* - аббревіатура від *police*

officer. Як правило, вони патрулюють парами, тому *Po* повторюється двічі.

Втім, слід зазначити, що мовець сам несвідомо обирає функціональне навантаження лексеми, яка вживається у процесі спілкування.

Отже, очевидно, що сленг виконує найрізноманітніші функції, які складають певну систему, адже вони пов'язані між собою. Крім того, ми розуміємо, що в процесі спілкування сленг виконує роль мовної характеристики та дозволяє встановити, пізнати емоції. Сленг виступає в якості інструмента мовця, за допомогою якого він образно та яскраво висловлює своє ставлення до навколишнього світу, що підтверджує значущість емоційно-експресивної функції сленгу.

Опираючись на праці таких вчених, як В. Вілюман та В. Хомяков, можемо узагальнити різні підходи до класифікації сленгу та звести їх до двох різновидів [21]. Залежно від сфери вживання більшість вчених поділяють сленг на загальний та спеціальний.

До загального сленгу належать образні слова та стійкі словосполучення з емоційно-оцінним забарвленням. Вони не підлягають нормам літературної мови, але виступають стилістичними синонімами слів літературної мови. Образні слова та стійкі словосполучення широко використовуються в розмовній мові, а також містять новизну і оригінальність. Описуючи англійські просторіччя лінгвіст В. Хомяков надає таке визначення загальному сленгу: «Відносно стійкий для певного періоду, широко поширений і загальнозрозумілий шар нелітературної лексики та фразеології в середовищі живої розмовної мови, вельми неоднорідний за своїм генетичним складом і ступенем наближення до літературної мови, що має яскраво виражений емоційно-експресивний оціночний характер, що представляє часто протест-насмішку проти соціальних, етичних, естетичних, мовних та інших умовностей і авторитетів» [22, с. 39-40].

Інакше кажучи, загальний сленг — це сукупність побутових, фамільярних сленгізмів, які проникають в мову з професійних або соціальних джерел. Загальний сленг характеризується образністю, модною неологією, гумором, грою слів.

На противагу загальному сленгу постає спеціальний сленг. Як і будь-який сленг, спеціальний сленг відноситься до розмовної лексики, однак використовується обмеженим колом людей, асоціюючи їх з певною соціальною чи професійною групою. У цьому розумінні він є маловідомим. Прикладом може слугувати сленг солдатів, спортсменів, моряків, студентів, тощо. Для загального сленгу є характерним використання групами людей об'єднаними спільними інтересами.

Слід враховувати, що сленг може бути не чистим — переходити з одного типу в інший. Втім, він має якусь переважну рису однієї зі стратегій. Прикладом може слугувати комп'ютерний, мережевий, ігровий сленг та інші. Одним з таких видів є молодіжний сленг.

Існує лексико-семантичний підхід класифікації сленгових одиниць, який передбачає виділення тематичних груп: характеристика людини, одяг, гроші, національність, дії особи, їжа та напої, тощо.

Звичайно цей поділ не здатен охопити всі тематичні групи, однак допомагає їх систематизувати. Унаочнимо цей підхід в процентному відношенні. Матеріалом для дослідження стали лексеми (понад 400 одиниць), добуті методом суцільної вибірки зі «Словника сучасного українського сленгу» Л. Ставицької [40], «Словника сучасного українського сленгу» Т. Кондратюк [39] та «Urban Dictionary» складеного А. Пекхемом [47].

- 30% складають сленгізми на позначення характеристик людини:
hard man — людина, без страху болю, *big doll* — непрошений гість;

- 17% тюремна лексика: *bitch (habitual offender)* — рецидивіст, *toothbrush* — саморобна холодна зброя;
- 15% сленгізми на позначення грошей: *bees and honey, bank, long green* — гроші, *Benjamin* — один долар;
- 6–7% наркотичні речовини: *pills* — екстазі, *primo* — марихуана з домішками кокаїну;
- 6% театральний сленг: *full house* — анилаг, *a ham* — жахливий актор;
- 5% їжа: *cakey cake* — дуже смачний торт, *kraft dinner* — макарони з сиром;
- 5% зброя: *heat* — вогнепальна зброя, *glock* — пістолет;
- 5% сленгізми, що позначають національності з помітною етнічною дискримінацією: *soso* — афроамериканець, *texican chips* — мексиканець.

Відтак, можна впевнено виділити найпоширеніші семантичні поля сленгу.

В основі ще одного підходу, за яким можна класифікувати сленг, лежить приналежність до певної частини мови. Найчисельніші групи складають іменники, дієслова та прикметники. А саме, близько 45 % сленгізмів входять до категорії іменників, 35% займають прикметники, дієслова складають 15%, найменший відсоток займають вигуки та інші частини мови.

Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок, що незважаючи на відсутність чіткої класифікації сленгу, кожен дослідник створює або використовує таке розмежування, яке найбільше йому імпонує.

1.3. Основні способи та джерела творення сленгу

В англійській мові виокремлюють три головних способи творення сленгізмів. Першим розглянемо морфологічний спосіб творення. Він включає в себе словоскладання, афіксацію, скорочення, контамінацію.

Словоскладання полягає в додаванні основ слів (дві та більше) за допомогою сполучної голосної або без неї. Наведемо приклад зі словника: *cyberbuddy* — співбесідник в мережі Інтернет, *killjoy* — нудьгар, *chitchat* — чутки, *hypertweaked* — наркозалежний, *wisecrack* — ущипливі слова [45]. Останнє слово слугує прикладом зворотного словоскладання, що утворилося від словосполучення *to crack wise*.

Інший спосіб творення сленгу це — скорочення. Унаочнимо вище сказане прикладами: *Net* — від *Internet*, *dick* — *detective*, *competish* — *competition*, *rep* — *reputation*, *pix (pixels)* — *photos* [45].

В українській мові цей спосіб словотворення властивий лише молодіжному сленгу. Найчастіше цей спосіб зустрічається в студентському, шкільному та комп'ютерному сленгах. Наприклад: *вінч* — *вінчестер*, *вір* — *комп'ютерний вірус*, *лаба* — *лабораторна робота*, *універ* — *університет*, *баскет* — *баскетбол*.

Афіксація - спосіб творення слів за допомогою приєднання афіксів до кореня або основи слова. Афікси лише супроводжують корінь слова. Поза словами афікси не існують. Наприклад: *kludgy* — зроблений нашивдку, *crocky* — пестливий, *chunking* — членування, *smiley* — знак-символ, *hacker* — програміст-ентузіаст. Для іменників-сленгізмів найбільш характерною є суфіксація: *upstairs* — мозок, *uncool* — хамовитий, *overdose* — передозування наркотиками.

Афіксальний спосіб переважає в українській мові, зокрема суфіксальний. Адже українська мовна система, на відміну від англійської, характеризується наявністю великої кількості словотворчих та формотворчих суфіксів. Особливе дериваційне розмаїття притаманне молодіжному сленгу. Наприклад, в українській мові: *кайф* — *кайфувати*

(отримувати насолоду, задоволення від чогось), *xini* — *xinuvati* (вести спосіб життя *xini*; одягатися незвично, подібно до *xini*), *paliti* — *palenii* (підробка).

Особлива увага приділяється контамінації. При контамінації об'єднуються усічені слова різні за змістом, утворюючи нову словотвірну структуру. Наприклад, *belly-button* — *пупок*, *walkie-talkie* — *портативний двостороннє радіо*; *sprackafish* — *незграбний*; *dunno* — *я не знаю*; *fancy-schmancy* — *надмірно елегантний*; *fender-bender* — *незначне зіткнення машин на дорозі, легка аварія* [49]. В українській мові поєднання подібних за звучанням слів допомагає виразити переважно зневажливе ставлення до описуваних предметів та явищ: *бульо-мульо* — *недоумкувата людина, переважно з села*, *чембо-рембо* — *масивна, мускулиста людина*.

Не менш розповсюдженим способом вважається конкатенація. Це коли слово розширює семантичне поле та набуває додаткового значення. Таким чином, словотвірна структура зберігається в незмінному стані, а семантичне значення поповнюється. Перше семантичне значення слова *whitewash* — *білити*, існує з 1591 року. Під впливом часу слово здобуло значення *звільняти боржника від суду*. У наш час слово перейшло в розряд сленгу зі значенням *хизуватися, приховуючи недоліки* [5, С. 45–53].

Інший прийом притаманний творенню сленгізмів в англійській мові це - метафоризація. Це один з найпродуктивніших способів поповнення словникового складу сленгу, який полягає в семантичному (стилістичному) переосмисленні слів [3, с. 210]. Тяжіння до експресивності та образності зумовлює наявність метафор і метонімії в мові, якою спілкується молодь. Метафора зустрічається у таких прикладах: *to peak career-wise* — *будувати кар'єру*, *to shake a bit* —

танцювати, *to burn* — ошукувати, *hold on to your socks* — триматися, мужатися.

Чи не менш важливу роль відіграють елементи, що перейшли з однієї мови в іншу в результаті взаємодії цих мов. Цей спосіб має назву запозичення. Наприклад, *swami gu* — праведник (від *swami* — божок в індійській культурі), *zhlob* — скнара, *chokey* — в'язниця [37].

Транслітерація й транскрипція типовіші для української мови, адже більшість сленгізмів запозичено з англійської мови, зокрема її американського різновиду. Наприклад: *апгрейд* — модернізація, оновлення апаратного забезпечення, від англ. *upgrade*; *андейт* — оновлення програмного забезпечення, від англ. *update*; *баг* — помилка, збій у програмі, від англ. *bug*; *серфінг* — пошук в інтернеті різноманітної інформації без конкретної мети, від англ. *surfing*.

Крім того, існують інші способи творення одиниць сленгу. Ми розглянемо евфемізацію, спеціалізацію, генералізацію, порівняння та метатезу.

При евфемізації ми змінюємо неприємне слово або вираз традиційно прийнятним. При розмежуванні темношкірих жителів країни від білої раси використовують слово *blacks* замість грубого *negro*.

Спеціалізація полягає в звуженні значення слова. Спеціалізації піддалися такі слова, як *hooker* — повія та *rip* — сутенер. Початкове значення слова *hooker* було гачок для чіплення риби, а *rip* позначало поганець [37, с. 71].

На противагу спеціалізації існує генералізація, яка полягає в розширенні значення слова. Яскравими прикладами генералізації слугують такі сленгізми: *box* — телевізор, *get smb wet* — вбити когось, *merry-go-round* — ошуканець, *law* — поліція, *pickled* — п'яний [48].

Метатеза полягає в перестановці звуків та складів, інколи у викривленні звуків у словах. Сленг побудований на рими: *cat and mouse*

замість *house, joy of my life* замість *wife, Uncle Fred* замість *bread, bread and honey* замість *money*. Дзеркальне відображення слова: *yob* — *boy, doog* — *good, dab nam* — *bad man, wen* — *new, on* — *no*. Спотворення звуків в словах полягає в недбалій вимові *gotcha* або *gotcher* замість *I have got you* у значенні зрозуміти людину [43].

Часто причиною метатеми слугують асиміляція та дисиміляція. Асиміляцією називається якісне уподібнення одного звуку іншому, щоб було зручніше вимовляти звуки на стику слів і в середині слова. Дисиміляція — це процес, зворотній асиміляції: зміна одного з двох схожих звуків. Зазвичай ці фонетичні зміни помітні в нестандартних діалектах типу кокні. Кокні — термін для ряду історичних діалектів районів і ремісничих цехів Лондона. Для діалекту кокні характерна особлива вимова, порушення норм мови, а також римований сленг. Особливостей вимови досить багато, переважно — це розтягування голосних, пропуск або невимушена вимова деяких приголосних. Наприклад, *tawk* замість *talk, not 'arf* замість *not half*, та широко розповсюджене в наш час *ain`t* замість *is not* або *am not* [25, с. 107–108].

Резюмуючи, можна виділити основні способи утворення одиниць сленгу: словоскладання, афіксація, скорочення, контамінація, конкатенація, метафора, спеціалізація, евфемізація, генералізація, метатеми і переосмислення. Найпродуктивнішим способом словотвору сленгових одиниць англійської та української мов є афіксальний, а саме: суфіксальний, префіксальний та суфіксально-префіксальний. В англійській мові базовими способами творення жаргонізмів є осново- та словоскладання, скорочення слів. Серед неморфологічних способів високу продуктивність в обох мовах виявляє мовна гра: *татта јатта* — *сексуально приваблива жінка, rot and ran (old man)* — *стара людина* [12, С. 289–294].

Основні джерела сленгу: тюремна тематика, рух хіпі, рух андеграунд, неформальні молодіжні угруповання, комп'ютеризація життя, ЗМІ.

Основні мовні джерела англійського сленгу: іммігранти, волоцюги, хіпі, наркомани, злочинний світ, армія, бізнес, студенти, школярі, музика, спорт, фільми.

Появу сленгових одиниць в українській мові зумовлюють нові віяння у культурі, технічний прогрес, молодіжні музичні об'єднання та угруповання, студенти, школярі, злочинний світ, армія, наркомани, медіа-сфера.

1.4. Характеристика та види молодіжного сленгу

Молодіжний сленг — багат шарове, складне і неминуче мовне явище, яке змальовує мовну особистість молодого покоління та транслює суспільні зміни. Сленг — це невід'ємна частина культури мовлення. Саме це зумовлює необхідність його вивчення. Молодіжний сленг функціонує як в усній, так і в письмовій формі мови.

За Х. Келле та Г. Брайденштайном сленг, як соціальний діалект, охоплює вікову групу людей від 8 до 25 років [29]. Прийнято вважати, що сленг породжується у великих містах, а завдяки сучасним технологіям розповсюджується на периферії. Молодіжний сленг характеризується значною різноманітністю, бо використання певної сленгової лексики залежить від приналежності мовця до певної вікової групи. Окремі види молодіжного сленгу мають специфічні особливості та ряд відмінностей. Проте не мають чітких меж; вони досить умовні та проникні.

За теорією вченого В. Хіміка можна поділити молодіжний сленг на наступні групи, які відрізняються між собою тематичними сферами вживання та різними типами комунікації [20]:

1. «Підлітково-юнацький» — це номінативна-експресивна лексична підсистема мови підлітків, яка існує в різних групових або варіаціях (регіональних, вуличних, шкільних, дворових, дитбудинківських, тощо.) В перехідний вік підлітки мають природне тяжіння до негативізму, максималізму, антагонізму, бунтарства. Молодь бажає «бути не як усі» або «бути не як дорослі». На тлі цього формується відчуженість від мовних норм «дорослого» суспільства. Сленг виявляється інструментом самоствердження у світі. Прикладом можуть слугувати наступні лексеми: *to table* — *обсудити*, *bananas truck* — *блазень*, *lol* — *зучно сміятися*.
2. «Професійно-груповий» — це підсистема сленгу молодих людей старшого віку (18–25 років). В цьому віковому проміжку зберігається, а інколи й посилюється, антагоністичне сприйняття світу. Люди висловлюють потяг до герметичності їх навколишнього середовища, до об'єднання за інтересами в регламентованих, конвенціональних групах. До цієї групи належать приклади: *moneybags* — *заможні люди*, *slop-shop* — *магазин дешевого одягу*, *marketer* — *закупник*.

Серед найпопулярніших молодіжних жаргонів В. Хомяков виділяє наступні [23]:

- а) Студентський сленг. Складається з «вузько жаргонних» найменувань спеціалізованих понять, які не виходять за межі внутрівузівської студентської комунікації: *campused* — *to be restricted by the territory of campus*, *to parent-proof* — *to prepare a room for a visit from the parents*.

б) Комп'ютерний сленг належить до соціально-професійного молодіжного сленгу за критерієм переважаючого віку фахівців і користувачів. Цей тип сленгу насичений занижуючими цінність метафорами, в яких чітко відчувається жартівливо-зневажливе ставлення: *a brain-box* — комп'ютер, *a bang* — назва окличного знаку, *to cons* — синтезувати, з'єднати (похідне від *construct*).

в) Армійський сленг — соціально-процесуальна лексико-семантична підсистема, яка максимально наближена до мови кримінального світу. Армійським сленгом користуються молоді військові, солдати, матроси. *Glamour hat* — каска, *horizontal engineering* — сон, *chestnut* — куля, *blue nose* — військовослужбовець, який має досвід служби в умовах Північного полюсу або Антарктиди.

г) Сленг наркоманів і наркоторговців досить закритий і непридатний для широкого використання. Цей сленг насичений абстрактною, метафоричною лексикою, з відтінком парадоксальності: *african bush*, *kansas grass*, *don juan* — ленгізмів на позначення одного із наркотиків (марихуани), *base head* — людина, що вживає кокаїн, *icescream-man* — наркоторговець.

д) Молодіжний інтержаргон — група сленгізмів універсального застосування; сукупність субстандартних одиниць мови. Можуть зустрічатися в різних вікових категоріях, соціальних, професійних групах молоді. Характеризуються стійкістю і здатністю до переходу у всезагальне використання. *To be pissed* — бути дуже п'яним, *plastic* — кредитна карта, *idiot box* — телевізор, *pal* — друг, приятель.

Отже, молодіжний сленг виявляється комплексним поняттям. Межі між окремими групами досить умовні та проникні.

1.5. Методичні підходи щодо дослідження соціолінгвістичного аспекту та особливостей перекладу молодіжного сленгу

Розпочати практичне дослідження неможливо без розробки методології, яка включає в себе методи і методика, прийоми та засоби дослідження. У наш час у мовознавстві використовується ряд термінів процедур дослідження – методологія, метод, спосіб, принцип, методика, підхід, аспект, прийом, процедура, операція. При цьому у багатьох випадках вони використовуються в однаковому значенні, що ускладнює взаєморозуміння фахівців і породжує собою термінологічну проблему [19, С. 78-82].

Найширшими з них є підхід, що визначає загальний базис наукової праці, шляхи вирішення поставлених дослідницьких завдань та напрям, який вказує на орієнтацію дослідження, висвітлює той спектр, що підлягатиме ретельному вивченню.

Під методикою розуміється спосіб знаходження нового матеріалу, тобто сукупність прийомів спостереження, експерименту й опису.

Метод — це підхід до досліджуваного матеріалу, його систематизація й теоретичне осмислення (теорія). На практиці метод реалізується як сукупність прийомів, операцій, спрямованих на теоретичне відображення або практичне опанування об'єкта пізнання, діяльності. Ми погоджуємося з думкою В. Пищальникової про те, що метод дослідження повинен надавати достовірні й об'єктивні результати, мати практичну спрямованість, комплексний і системний характер, визначати спосіб побудови і обґрунтування наукового знання, а не тільки характеризувати окрему його грань, бути універсальним, застосовуватися для різних об'єктів дослідження, і продуктивним

способом пізнання, що пройшов перевірку часом і є достатньо проаналізованим вченими [14].

У процесі наукових досліджень використовуються різноманітні методи пізнання, вивчення яких здійснює спеціальна наука — методологія. Методологія — це вчення про способи організації і побудови теоретичної й практичної діяльності людини. Методологія досліджує загальну систему прийомів, способів, операцій пізнання і перетворення дійсності.

Вужчим за обсягом поняттям, ніж метод, є процедура, яке являє собою ряд послідовних дій, необхідних для виконання певного методологічного аспекту. У свою чергу, процедура складається з операцій — окремих дій в ряді інших подібних, об'єднаних спільним ланцюгом.

Прийом не є окремою складовою процедури. Функціонально його можна вважати еквівалентом останньої, оскільки він, входячи до структури методу, визначає кроки його застосування до матеріалу, що підлягає дослідженню.

Різниця між прийомом і процедурою полягає в їхньому складі: прийом є однокомпонентним і включає лише одну дію, а процедура — багатокомпонентна, адже її структуру складають кілька операцій, кожна з яких формує певна сукупність дій.

Аналіз може входити до складу методу як окремий вид процедури, забезпечуючи його застосування до матеріалу, структура якого підлягає дослідженню. Саме тому в традиційній лінгвістиці аналізи відносяться до процедур структурного методу.

На думку С. Лебедіва, принцип є глибинною філософською базою методу, основоположним концептом, нормативним загальним висловлюванням, що має певні вимоги до здійснення пізнавальної, практичної та духовної діяльності [6]. Характер і результати наукового

дослідження безпосередньо залежать від обраних принципів, що спрямовуватимуть його в певне русло.

У сучасному мовознавстві засвідчено статті, присвячені проблемам перекладу соціолектів. Проте методика дослідження молодіжного музичного сленгу та методи його перекладу залишають багато запитань.

Методологічною основою дослідження є концептуальне положення про діалектичну природу мови як складного і суперечливого явища, єдності загального і окремого, громадського та індивідуального. Принцип діалектичного матеріалізму розкриває істотні сторони й об'єктивні закономірності досліджуваного об'єкта.

Ми розглядаємо сукупність методів, як упорядковану систему, яка складається з загальнонаукових та спеціальних методів. Загальнонаукові методи знаходять застосування в будь-якій галузі досліджень. До них належать порівняння, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія, гіпотеза, метод сходження від абстрактного до конкретного. Для вирішення поставлених завдань в дипломній роботі використовуються наступні методи лінгвістичного дослідження:

- Метод лінгвістичного опису. Він заснований на спостереженнях за фактами мови, їх зіставленні, класифікації, з точки зору їх структури і функціонування, й узагальненні з дотриманням синхронності при аналізі матеріалу. Метод лінгвістичного опису є провідним в рамках даної роботи та передбачає виявлення та зіставлення одиниць сленгової лексики англійської мови у вхідній мові з відповідними одиницями у мові перекладу.
- Метод аналізу словникових дефініцій, тобто тлумачень значень слів, які наводяться в різних типах словників. Ці тлумачення містять в собі всю необхідну інформацію про компонентний склад значення даного слова і про можливості його використання.

- Метод словотвірного аналізу виявлених одиниць сленгу. Під словотвірним аналізом розуміють встановлення словотвірної мотивованості слова, тобто визначення словотвірної структури похідного слова, виявлення мотивуючої бази, словотвірного форманта й способу його утворення.
- Квантитативний метод, який використовується при складанні авторської класифікації сленгових одиниць. Квантитативними називають статистичні методи, такі, наприклад, як дисперсійний аналіз та нормальний розподіл, кластерний і факторний аналіз, регресійно-кореляційний аналіз. Використання в роботі квантитативного методу дозволяє виявити частотність використання перекладачами певного прийому перекладу при передачі одиниць сленгу на українську мову, а також скласти авторську класифікацію молодіжних музичних сленгізмів.
- Контекстуальний аналіз використовується для вивчення функціональної специфіки сленгізмів та їх значень, він становить аналіз тексту (фрагмента тексту, речення), в якому використано цей вислів, а також аналіз залежності значення сленгових одиниць від цього контексту.
- Метод суцільної вибірки застосовували при виявленні одиниць сленгу для подальшого порівняння з відповідними одиницями у вихідній мові.

Отже, сучасна лінгвістика пропонує цілу низку методів та прийомів аналізу сленгових одиниць. Обов'язковою умовою досягнення мети і завдань наукової роботи є вміння правильно оцінити сучасний стан дослідження проблеми, підібрати відповідні методики, грамотно використовувати термінологічний апарат мовознавства та загальнонаукову лексику.

РОЗДІЛ II

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ТА ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ МОЛОДІЖНИХ СЛЕНГОВИХ ОДИНИЦЬ В МУЗИЦІ

2.1. Соціолінгвістичні параметри молодіжного сленгу

Мова — явище соціальне, тому для нього є характерним відображення поділу соціальних ролей та соціально-групових симпатій та антипатій. Як переконливо свідчить С. Соколовська, міжособистісні стосунки чітко відображаються на субстандартному рівні мови, тобто на побутово-розмовній лексиці [17, с. 236–239]. Сленг — один з елементів побутово-розмовної мови. Молодіжна сленгова лексика проникла в усі сфери життя. Сьогодні можна почути сленг в пресі, літературі, на радіо, телебаченні, в мережі Інтернет, в усному мовленні, тощо.

Вивчення лінгвістичних систем різних мовних груп дозволяє соціолінгвістам отримати дані про соціальну стратифікацію мови. Соціолінгвістика починається тоді, коли мовознавство безпосередньо звертається до проблеми "мова і суспільство", до вивчення мови в залежності від соціального середовища, прошарку, класу, групи, сім'ї, професії індивіда. Вона починається там, де за даними мови ми можемо виділити певні соціальні групи і визначити ступінь їх взаємин з суспільством через мову. Мова виступає як лакмусовий папірець, як індикатор соціальної структури суспільства.

В рамках сучасних соціолінгвістичних концепцій А. Мордвинов пропонує розглядати соціум як багатомірний простір в якому носії мови класифікуються залежно від їх віку, статі, місця народження і виховання, соціальної та професійної приналежності [11]. Соціолінгвістичне дослідження сленгу — один з найцікавіших підходів

до вивчення та опису цього мовного явища. Причинами виникнення молодіжного сленгу з точки зору соціолінгвістики можна вважати:

- Бажання людей піти від буденності, нудного повсякденного світу.
- Молодіжний сленг подібний до своїх носіїв. Він результат своєрідного бажання змінити світ. Мова відображає внутрішні устремління молодих людей яскравіше і сильніше, ніж одяг, зачіска, спосіб життя.

Е. Хілке описує молодіжний сленг як гетерогенне явище, обмежене віковими рамками, груповою приналежністю та просторовими рамками, тобто регіональністю. Молодіжний сленг допомагає зняти напругу, проявити солідарність в мовній групі молоді та слугує засобом самоствердження, створюючи образ в якому людина себе усвідомлює та в якому її усвідомлюють оточуючі [28].

О. Христенко виокремлює ядро та периферію молодіжного сленгу. Ядро представлено загальноповживаним сленгом зрозумілим для широкого загалу. Він використовується різними категоріями людей у повсякденній комунікації. Периферійні кола характеризуються закритою лексикою. Вони представлені соціально-професійним сленгом [24].

Мовознавець П. Шлобінські зазначає, що не існує типового молодіжного стилю. Вибір виразів залежить від емоційної атмосфери ситуативного середовища. Креативний стиль мовлення виникає при неструктурованій ситуації. На основі його досліджень вчений виокремлює наступні ознаки молодіжного сленгу: спонтанність, пряmlinійність, гнучкість, креативність [35].

Відтак, можемо впевнено стверджувати, що використання сленгу мовцями залежить від наступних критеріїв: вік, віросповідання, рівень освіченості, приналежність до соціальної групи, або історичної епохи.

За віковими ж ознаками відомі соціолінгвісти поділяють молодіжний сленг на 3 групи:

1 група — ранній підлітковий вік (8–12 років);

2 група — підлітковий та ранній юнацький вік (12–18 років);

3 група — пізній юнацький вік (18-25).

Г. Льофлер ввів термін «вікова мова», класифікувавши сленг на дошкільний (від народження до початку школи), шкільний (мова школярів до закінчення школи), студентський, професійний (мова в професійному середовищі) та мову неформальних груп [30].

Він також виділяє два етапи формування мовних проявів у молодих людей відповідно до їх віку:

— Підлітковий етап — це номінативно-експресивна лексична підсистема мови підлітків в різних групових або регіональних варіаціях: вуличних, шкільних, дворових, дитбудинківських, тощо.

— Інтегральний етап — формує лексико-семантичні і фразеологічні одиниці універсального застосування, що зустрічаються в різних молодіжних лексиконах, соціально-групових і соціально-професійних. Утворення такого роду становлять так звані молодіжний інтержаргон - сукупність ненормативних одиниць, що виходять за межі корпоративного вживання, володіють відносною стійкістю, мають тенденцію до розширення сфери вживання та переходу в масове просторіччя.

Е. Neuland пропонує класифікацію в якій враховані усі соціолінгвістичні фактори віку, статі, соціального та регіонального походження [33]. Ця модель вважається більш конкретною, адже базується на відмінностях:

1) відмінності за видом діяльності — мова учнів (школярів та студентів) відрізняється від мови службовців і працюючих;

2) за сферою спілкування — відмінності між вживанням мови в сім'ї, в навчальних установах або у вільний час;

3) по функції, яка виконується — виокремлюють головну (заняття) та побічну комунікацію (вільний час);

4) за засобами вираження — відмінності між письмовою та усною мовою.

Маємо зауважити, що в соціолінгвістиці питання систематизації сленгу за віковими відмінностями і приналежністю до суспільних верств залишається дискусійним. Адже така систематизація не враховує індивідуальних особливостей мовця.

Соціальна природа сленгу актуальна не тільки при вивченні власне сленгу, а й при вивченні групи, всередині якої він існує. Можна виокремити три соціальних параметра, які можливо визначити при аналізі сленгу.

По-перше, це, звичайно, сама наявність мікросоціуму, що відокремлює себе від інших груп. Подібне ділення не передбачає неодмінної ворожості, зневаги, але допускає розподіл на «своїх» і «чужих».

По-друге, у кожній групі є привід і для відокремлення, і для згуртованості. Цей загальний інтерес зазвичай відбивається в лексичному складі, тобто переважає та чи інша номінативна зона. Це особливо спостерігається, коли приводом для формування групи являється загальна професійна, або квазіпрофесійна діяльність, яку описує сленг.

По-третє, соціальне суспільство не є гомогенним. Воно має ієрархічну структуру та складається з безлічі соціальних страт. Для кожного суспільства є характерним існування соціальних груп, як-от: студентство, молодь загалом, девіантні прошарки, професійні групи, групи, поєднанні віросповіданням або музичними вподобаннями, представники різних регіонів, прихильники різних політичних течій, соціально незахищені групи, тощо. Соціальна стратифікація суспільства

зумовлює відповідну стратифікацію словника національної мови. Кожна людина володіє різними кодами та залежно від комунікативної ситуації, суспільних ролей і відносин між учасниками комунікацій може оцінювати ситуацію стосовно доречності вживання сленгу та легко переходити з одного коду на інший. Отже, використання молодіжного коду ситуативне. Досліджуючи сленг певної соціальної групи можна виокремити актуальну для даної групи ієрархію ситуацій. Для кожного члена суспільства існує певна ієрархія життєвих ситуацій, що знаходить відображення в мові. Будь-який носій сленгу користується ним для опису найбільш значущої для нього, як члена мікросоціуму, ситуації: для школярів — це школа з її неминучим антагонізмом учнів і вчителів, і настільки ж неминучим суперництвом з однолітками; для актора — театр і весь навколотеатральний простір; для наркомана — стан ейфорії.

Молодь — соціально найбільш перспективний прошарок суспільства. Мовна компетенція і мовна поведінка якого визначає напрямок розвитку інших соціальних підсистем мови, в тому числі розмовної мови і літературної мови. Мова, якою спілкується молодь, активно відображає зміни в суспільному житті. Сленг, як повсякденна мова спілкування молоді, є своєрідним показником рівня її розвитку, інтересів, смаків і потреб. Саме тому соціолінгвістичний аналіз лексики і словотворчих механізмів формування молодіжного сленгу становить інтерес для подальшого вивчення соціолінгвістами.

2.2. Особливості прагматики музичного сленгу

Використання сленгових одиниць значною мірою залежить від того, в якому середовищі вони вживаються. Існування сленгу, як мовного жанру, на пряму залежить від соціальної спільноти. Кількість

варіантів цього мовного субстрату пропорційно залежить від кількості соціальних груп.

Молодіжний і музичний сленг перетинаються у тісному зв'язку. У наш час музика становить істотну частину життя підлітків. В процесі живого спілкування та в інтернеті вони обговорюють свої музичні уподобання, висловлюють свої погляди стосовно творчості різних виконавців.

Музична сфера, у всіх її проявах, без сумніву, сповнена сленгізмів. Це обумовлюється тим, що для цієї сфери є характерними почуття, емоції, асоціації та образи. Використання емоційної та образної лексики необхідно для досягнення художнього результату, якого неможливо досягти використовуючи лише суху термінологію. Музичні сленгізми нерідко опиняються незрозумілими людям не пов'язаним з цією сферою. Взагалі музичному сленгу не властива будь-яка стійкість, так як багато слів з'являються проти волі, просто з метою чіткіше і зрозуміліше пояснити що-небудь. Більшість таких слів швидко йдуть з ужитку тому, що не є ключовими та значущими.

Частотність вживання сленгових виразів в музичних текстах досить висока, адже музиканти використовують яскраві мовні засоби, маючи на меті кастомізувати ідеї і життєві пріоритети, зрозумілі молоді та орієнтовані на неї. Сленг виступає як мовний-шифр, підсвідомо сприймається як маркована мова, за якою молодь диференціює своїх що належать до їх групи інтересів, від чужих - інших людей.

Основна функція сленгу в музичних текстах пісень полягає в простоті і лаконічності думки, яка прихована в доступній формі, добре зрозуміла молоді, чия мова піддається постійним трансформаціям в силу різних факторів: глобалізації, індустріалізації суспільства, зростання ролі соціальних мереж.

До складу молодіжного музичного сленгу входять назви музичних груп і виконавців, назви музичних напрямків, терміни на позначення музичних композицій та дій музикантів, тексти пісень. Тобто музичний сленг представляють сленгізми на пряму пов'язані з професійною діяльністю учасників виробництва музики - спільнота музикантів, виконавців, композиторів, звукорежисерів, звукоінженерів, а також сленгізми, що використовуються відвідувачами музичних концертів, а також слухачами музики різних жанрів.

Сленгові одиниці, які відносяться до музики, можна поділити на наступні тематичні групи: музичні інструменти та технічні прилади, музика та музичні стилі, музичні композиції, музична критика та прослуховування музики. Сленгізми, що функціонують в англomовному професійному музичному середовищі можна класифікувати за окремими групами:

— музичні терміни: *a legit piece* — класичне мистецтво, *to watch the stick* — дивитися на диригента.

— терміни в значенні відмінному до загальноприйнятого: *to vamp* має офіційне значення — імпровізувати акомпанемент, в переносному сенсі — відволікати глядачів, поки трупа перевдягається.

— слова загального словника, які в данному контексті набувають специфічного значення: *an axe* — музичний інструмент, *a chart* — партитура, *bread* — зароблені гроші за концерт (часто в тому ж значенні вживаються слова *cheese* і *dough*).

— нові слова, створені зрощенням основ: *a pianoob* — піаніст початківець; за допомогою скорочень: *bones* від *trombones*, *orch* від *orchestra*; аббревіації: *GAS* — *gear acquisition syndrome* — душевна хвороба, при якій музикант постійно купує змінює обладнання або накопичує нескінченну кількість непотрібних девайсів, вважаючи, що

його нездатність до написання чогось суттєвого викликана недостатньо якісними інструментами.

До музичного сленгу входять як загальноживані слова, які зрозумілі кожному професіоналу цієї сфери, так і більш спеціалізовані слова, притаманні певному музичному напрямку. Сленг діджеїв навряд чи буде зрозумілим комусь крім них. Наприклад, *train wreck* - «аварією поїзда» називають ситуацію, коли діджеї не може точно звести два треки і сіє на танцполі короточасний хаос. Подібні слова існують також у представників інших напрямків. Окрім цього, значну роль відіграють окремі особистості, які за допомогою своєї уяви проводять неймовірні паралелі. Отже, колектив, в якому працює музикант, також грає велику роль.

Як вже зазначалось вище, до музичного сленгу входять слова, пов'язані як з професійною та навчальною діяльністю, так і з повсякденним життям. Перша група становить абсолютну більшість і включає в себе такі тематичні групи:

— назва музичних інструментів та їх частин, а також найменування музикантів, що на них грають: *horn* — духовий інструмент, *ripes* — голос співака.

— нюанси і характер виконання: *swing* — оригінальний ледачий стиль гри на музичному інструменті, *hitting a clam* — «удар молюска» означає, що ви зіграли не ту ноту.

— музичні позначення: *football* — ціла нота.

— заходи професійного спрямування: *gig* — виступ на концерті, *grave gig* — важкий концерт.

— слова, що використовуються для позаробочого спілкування з колегами. Вони нечисленні і вживаються значно, але існують: *monster* — талановитий музикант, *colognetanger* — людина, що використав занадто багато духів перед концертом, *hitmer* — музикант з

недостатнім досвідом гри класичних творів і вживаються значно рідше.

Музичний сленг відзначений одночасно професійними і соціальними особливостями. Музиканти використовують цю «мову» не тільки в професійних цілях, тобто для передачі професійних понять, найменування явищ, дій, пов'язаних з музикою, але і як засіб об'єднання людей в колектив однодумців. Крім цього, музичний сленг володіє виразною силою, дозволяючи емоційно впливати на адресата, повідомляти йому авторську оцінку та ставлення до предмета мовлення.

2.3. Лінгвістичні параметри сучасних молодіжних субкультур

У молодіжному середовищі існують об'єднання, що представляють собою альтернативні, або варіантні форми громадських, культурних процесів. Одним з них є субкультури. Субкультури служать засобом встановлення ідентичності та розрізняються шляхом стилістичного вираження, особливо за допомогою мови. Характеризуючи молодіжні об'єднання, дослідники говорять про мову як про найважливіший чинник їх розмежування.

Будь-яке неформальне об'єднання характеризується спільністю інтересів. Важко сперечатися з тим, що будь-яка молодіжна культура включає в себе як один з найважливіших, а можливо, навіть основоположних чинників — музику певного жанру. Музичні уподобання сприяють соціокультурній диференціації та інтеграції суспільства в цілому та молоді зокрема.

Проте при класифікації музичних субкультур специфіка мови майже не враховується. Типологізуючими параметрами можуть виступати наступні лінгвістичні характеристики субкультур: рівень лінгвоцентризму, орієнтація на реальну, або віртуальну комунікацію,

особливості мовної поведінки. Одним з особливо помітних явищ постає порушення норм мови, що завжди пов'язано з ідеєю порушення соціального порядку.

Говорячи про ступінь лінгвоцентризму субкультур, необхідно відзначити, що мова в субкультурному співтоваристві використовується, з одного боку, як засіб спілкування в межах соціальної групи, а з іншого — як матеріал, з яким представники молодіжних об'єднань «працюють», створюючи субкультурний продукт. Саме ця друга характеристика і показує лінгвоцентричну орієнтацію тієї чи іншої субкультури.

Особливе ставлення до мови і діяльності продукування текстів спостерігається в субкультурі реперів. Вважається, що реп походить від мистецтва африканських проповідників, від форм швидкого, ритмічного промовляння текстів молитов і проповідей в негритянських громадах США, від ритмічних хвалькувато-загрозливих текстів, що вимовляють боксери на рингу перед матчем для залякування супротивника і т.д. Реп, в його сучасному розумінні, формувався в Америці як музика соціального протесту, поступово стаючи популярним серед молоді. Присутність в репі не тільки чіткої ритмічної основи, але і рими зробило реп різновидом сучасної поезії. У цій субкультурі культивується високоякісні тексти та мовна майстерність, цінуються несподівані рими, оригінальні мовні знахідки, такі як сленг. Увага до власне мовної сторони поетичної творчості дозволяє зробити висновок про лінгвоцентричність репу.

Існує цілий ряд субкультур, для яких кодована за допомогою сленгу мова є лише засобом комунікації в процесі різноманітних субкультурних практик. Наприклад, музиканти-металісти використовують сленг лише для номінації реалій спеціальної сфери: техніка гри (*полив*), подача звуку (*м'ясо, кач*), стан публіки (*жесть*).

Можна виділити субкультури, яким властиві певні комунікативні стратегії, і субкультури, базові стратегії яких не пов'язані з комунікацією. Музичні молодіжні субкультури відносяться до першої групи. Сленг таких субкультур, як панки та репери, відображає мовно-поведінкові тактики, наприклад, з метою висловити агресію.

Підводячи підсумок вище зазначеного, можна стверджувати, що врахування мовного чинника при вивченні молодіжних субкультур дозволяє говорити про поділ їх на лінгвоцентричні і ті, що не відрізняються лінгвоцентричністю; орієнтовані на реальну комунікацію, або ж на віртуальне спілкування; ті, що характеризуються субкультурно-маркованою мовною поведінкою і ті, що не відрізняються використанням спеціальних мовно-поведінкових тактик.

Лексика як найбільш рухливий мовної пласт вимагає постійної фіксації і аналізу зібраного матеріалу. Мова молодіжної субкультури не є винятком. Свобода друкованого слова, зняття політичної цензури, прагнення до виразності мовлення сприяють проникненню субкультурної молодіжної лексики на сторінки газет і журналів. Таким чином мовна сфера субкультури виходить за межі суто усної комунікації, а джерел її вивчення стає значно більше. Масове проникнення в мову сленгу музичних субкультур, що відображає реальність відповідної субкультури, однозначно збільшує кількість молоді, що бажає до неї долучитися.

Створення словників молодіжних субкультур дозволяє представити лексику цих субкультур системно. Такі словники, на думку Л. Скворцова, здатні дати уявлення про характерну рису мови покоління [16].

Можна по-різному ставитися до цих лінгвістичних процесів, але залишається визнати той факт, що нові культурні явища сформували

дискурсивний простір, який ми можемо вивчати, але навряд чи можемо змінити.

2.4. Характеристика музичного сленгу з позиції його функціонування в субкультурах

Осередок молоді виступає носієм різних субкультур. Мова і культура нерозривно пов'язані. Мова виконує функцію гаранта задоволення комунікативних потреб мовців в рамках окремої субкультури.

Слово «*субкультура*» походить від латинського «*sub*» — під і «*cultura*» — культура. Субкультура — це термін соціології, антропології та культурології, що позначає певну культуру суспільства, котра різьчить відрізняється від оточуючих поведінкою, зовнішнім виглядом і манерами спілкування. Особливістю молодіжних течій є орієнтованість на проведення спільного дозвілля, поширення інформації, словесним каналом передачі якої виступає сленг. Виходить, що сленг — це зліпок способу життя мовного колективу, який його створив і ним користується. Сленг певної субкультури створює відчуття спільності і вносить вклад в розвиток групової ідентичності. Підкреслимо, що комунікація всередині субкультурної групи може бути закодована, тобто зрозумілою тільки присвяченим, або позбавленою будь-яких кодів, іншими словами, доступною і зрозумілою для загального розуміння і усвідомлення.

Однією з найяскравіших і відомих субкультурних спільнот є молодіжні рухи, пов'язані з певними жанрами музики. Можна виділити такі найяскравіші молодіжні музичні субкультури, як субкультури рок-музики (хіпі, панки, готи, гранж, метал і т.д.), рейвери (хаус і техно), хіп-хоп культура, кей-поп (південнокорейські музичні групи), тощо.

Саме рок-музика виступала і продовжує бути тим засобом, за допомогою якого формуються постулати тієї чи іншої молодіжної субкультури. Рок-культура включає, крім власне музичного компонента, також вербальну — пісенні тексти, де широко представлена молодіжна сленгова лексика. Якесь слово або вираз, що пролунали з вуст коханого рок-музиканта, легко підхоплюються молоддю. Словотворчість в рок-субкультурах здійснюється за наступними напрямками: заповнення лакун, переосмислення семантики літературних слів, метафоричне та морфологічний словотвір.

Заповнення лакун — привласнення імен тому, що не має, з точки зору мовця, назви, або позбавлене адекватного позначення в офіційній культурі. Наприклад, *session* — це не просто концерт або захід, а *концерт альтернативної музики*; *torch* — *пісня про нерозділене кохання*.

Переосмислення семантики літературних слів полягає в тому, що словам літературної мови присвоюється нове значення. Наприклад, слово *trigger* означає *застібка*, в текстах рок-музикантів набуло значення *курок пістолета*.

Метафоричний словотвір полягає в використанні образних висловів, безпосередньо метафори і метонімії. Наприклад, слово *creat* позначає *ніжну, романтичну пісню*.

Морфологічний словотвір виражається у створенні нових слів шляхом зміни форми вже існуючих, за допомогою різних формальних засобів: суффіксації, префіксації, запозичень, тощо. Назва рок-групи *The Kinks* утворилося з двох основ — пафосне *kings* — *королі* і сленгове *kinky* — *ексцентричний*.

Представники хіп-хоп субкультури збагатили англійську мову, ввели безліч нових значень для слів, термінів і абревіатур. Такі вирази, як *2nite*, *4you* використовуються повсюдно, а такі обороти, як *How come*?, *What's up?*, *Befo*, *suz* міцно увійшли в повсякденний лексикон всього

англомовного населення. До лексичних одиниць сленгу хіп-хоп субкультури належать:

— Одиниці, відмічені етнічною дискримінацією: *aussie, crow eater* — австраліець; *jungle bunny, boogie, member* — афроамериканець; *chinkie, yellow* — китаєць.

— Тюремна лексика: *cadillac* — ліжко в тюремній камері, *slinging rock* — продавати кокаїн, *nose sandy* — кокаїн, *steaks of tea* — марихуана, *hood* — банда, *D-Boy* — наркоторговець, *beef* — ворожнеча, *boys in blue* — поліція.

— Лексика, що позначає грошові найменування, наркотики та спиртні напої: *cabbage, cheddar, dead presidents* — гроші, *C-Note* — стодолорова купюра, *broccoli, dank, colliflower, stress, Lebanon* — марихуана, *cake* — кокаїн, *151* (походить від назви алкогольного напою «151 Bacardi») — алкоголь.

— Сленг, що відноситься до характеристики людини: *buster* — людина, незаслуживаючій поваги, *Big Willie* — самозакоханий, *duck* — негарна жінка, *sell out* — продажний, *playa* — справжній чоловік.

— Лексика, що позначає працівників поліції або сфер тісно з нею пов'язаних: *50 (five o), boys in blue, pigs, PO, coppers* — поліцейські.

— Сленг, що не увійшов до вище перелічених груп: *game* — будь-яка кримінальна діяльність, *toy* — початківець недосвідчений графітник, *mic* — мікрофон, *pease, pease to you, pease 2 Ya, pease 4 Ya* — прощання, *props* — подяка.

Можна виділити прийоми використання лексико-граматичних одиниць сленгу цієї субкультури:

— Подвійне заперечення: *she is not got no money*.

— Закінчення *-s* після іменників множини або займенників: *wes, yous*;

— Заміна літери *s* на літеру *z* в закінченнях слів зі зміною сенсу слова.

Наприклад: *boys* - хлопчики, *boyz* - братва;

- Використання особового займенника *them* після іменника, на яке воно вказує;
- Подвосення при утворенні порівняльних ступенів прикметників: *a more larger list, the most biggest star*;
- Афіксація:
 - 1) суфікс *-loo* позбавлений самостійного значення, слугує лише підсилювальним суфіксом, підкреслюючи відтінкові значення сленгізмів: *fakeloo artist*;
 - 2) суфікс *-ly* надає зменшувально-пестливого відтінку: *pally*;
 - 3) суфікс *-ola* не має спеціального значення, найчастіше використовується для творення іменників: *rayola, mayola*. Надає сленгу грайливого відтінку: *scramola utpchaу* — *валяй звідси, хлопець*.
 - 4) суфікс *-dom*, який колись втратив свої продуктивні характеристики, знову є одним з найбільш продуктивних афіксів: *zero desperandom*;
- Зворотний словотвір: *to crack wise* — *wisecrack*.
- Формування та вживання оціночних складних епітетів: *sleep-with-the-sheep-and-nofire order, to be drop-dead gorgeous, rushed-off-her-feet waitress, stick-in-the-mud mood, abso-fucking -lutely*;

Очевидно, що сленг хіп-хоп культури максимально закритий для розуміння необізнаної публіки. Однак, у той же час, ці тексти абсолютно зрозумілі учасникам комунікації всередині субкультури, це досить переконливо доводить той факт, що реп є унікальним прикладом обмеженого і розгорнутого мовного коду одночасно. Сленг як інструмент мовного коду, в даному випадку є засобом субкультурного кодування.

Наприкінці 1950-х років слово *rave* використовували для позначення *диких богемних вечірок*. Вперше рейви, як масові дискотеки, почали

проводитися на початку 1980-х років в клубах. Більшість таких заходів супроводжувалося вживанням наркотиків, а саме екстазі. Ситуація змінилася к кінцю восьмидесятих, коли прапором світового рейв-руху стала техно-музика. Існує кілька характеристик, які відрізняють техно від інших музичних напрямів. Основою техно є ритм, як правило, кількість ударів за хвилину варіюється від 115 до 160. Ще однією рисою цієї музики є явна відсутність, або жалюгідна присутність вокалу.

Цій субкультурі властиві специфічні слова, які створюють свій власний сленг. У рейв сленгу переважає переосмислення семантики літературних слів і аббревіації: *rage* — *танцювати всю ніч*, *trails* — *світлове шоу*, *B2B* — *процес, коли два діджея грають на одному пульти одночасно*, *ride the rail* — *стояти близько до сцени за бар'єром*, *big room* — *музика створена для великого клубу*, *massive* — *будь-який великий техно фестиваль*, *rolling face* — *людина в наркотичному сп'янінні*, *rave bippy* — *дівчина на техно-вечірці*, *the banger* — *xim*, *E* — *екстазі*, *PLUR* — *мир, любов, єдність, повага*.

Кей-поп — музичний жанр, що виник в Південній Кореї і увібрав в себе елементи західного електропопу, хіп-хопу, танцювальної музики та сучасного ритм-н-блюзу. Виникнувши спочатку як музичний жанр, К-роп перетворився в масштабну музичну субкультуру з мільйонами шанувальників серед молоді по всьому світу.

Практично весь сленг цієї субкультури безпосередньо створений корейськими фанатами. Більшість сленгізмів виникають шляхом транслітерації корейських понять. Єдине, що дійсно можна відзначити, так це те, що сленгізми адаптуються до вимови. Прикладом сленгізмів, що виникли завдяки культурі кей-поп слугують наступні лексичні одиниці: *all-kill* — *xim*, *ultimate bias* — *улюблений виконавець*, *body rolls* — *танцювальний рух, що імітує хвилю, часто використовується К-роп співаками*, *Killing part* — *найкраща частина пісні*, *pairing* — *зіркова*

nara, funservice — *поводити себе так, як хочуть того фанати, stan* — *відданий фанат* (пішло від пісні Емінема "Stan", в якій співається про одержимого шанувальника).

Будь-яке співтовариство ентузіастів, які поділяють спільні інтереси, пристрасті та захоплення, з часом виробляє свою власну мову спілкування, на якій будуть говорити і яку будуть до кінця розуміти лише учасники товариства. Існує субкультура любителів вінілових платівок. Англomовна вінілова спільнота - соціально ізольована субкультура, що говорить своєю власною мовою, яка з точки зору лінгвістики вельми специфічна та носить відверто розмовний характер.

Один з найбільш часто вживаних і відомих виразів в мовному середовищі колекціонерів вінілу — *cratedigging*. Буквально термін означає пошук платівок в коробках з-під молока з метою відкопати щось дуже цінне і рідкісне, як правило, за дуже невеликі гроші [27]. Реалія полягає в тому, що платівки з уцінкою продаються в магазинах, на ярмарках, гаражних розпродажах в зручних для транспортування ящиках з-під молока. Існує кілька еквівалентів цього виразу. Перший представляє собою усічену форму оригіналу — *digger*. Другий — його дослівний переклад — *копальники*. Як правило, під час розмови вживаються обидва варіанти.

На англomовних форумах, присвячених вініловим платівкам, вирази *mind-bender, head-scratcher* та *facemelter* вживаються для оцінки якості музичного матеріалу записаного на тому чи іншому диску. Фрази типу *post a facemelter, that shit is a real mind-bender* або *if you want a real head-scratcher, try naming anything worthwhile from Westchester* не мають нічого спільного з наркотиками, головоломками або гітарним соло. Мова йде про особливості того чи іншого альбому або композиції, історії походження платівки, її музичної або матеріальної цінності і т.д. Звідси отримуємо відповідний переклад: *поділитися диким треком /*

чумовими альбомом; ця тема просто зносить дах; раз ти такий прошарений, назви хоч одну гідну групу з Уестчестер.

Сленгове позначення самих платівок — *wax* [36]. Очевидно, вираз пов'язано з візуальними і тактильними властивостями кінцевої продукції, властивими парафіну — речовині, яка і позначає англійське *wax*: блиском і олійністю. З огляду на чітке побутове забарвлення оригіналу, в українській мові прийнятним розмовним еквівалентом є слово *ласти*, а не *пластинки* чи *вініл*, що підкреслює ненав'язливу атмосферу «своїх серед своїх» таких спільнот. Прикладів вживання цих та інших виразів більш ніж достатньо.

Сленг досить органічно вписується до арсеналу мовної поведінки субкультур. Розуміння та знання сленгу долучає слухачів до певного мовного середовища, сприяє розвитку їх комунікативної компетенції. Мовні норми, що формуються в надрах неформального об'єднання, згодом переходять в ядро панівної культури тому, що мова субкультури — відкрита система. Поступово сленг проникає в словниковий склад молодих людей, які не є членами певної молодіжної субкультури, але мають контакт з ними через однокурсників, сусідів, родичів. Висока частотність використання сленгових виразів в музичних текстах доводить актуальність вивчення сленгу в умовах поглиблення міжнародних зв'язків. Молодіжний сленг дозволяє слухачам краще уявити особливості та своєрідність сприйняття картини світу молодіжною субкультурою, зрозуміти її специфічні особливості.

2.5. Специфіка перекладацьких стратегій у контексті взаємодії з музичним сленгом

Кожен акт міжмовної комунікації представляє певну перекладацьку ситуацію, яка вимагає окремої перекладацької стратегії. Кожна стратегія

обумовлена низкою факторів. Серед них найбільш важливе значення мають мета перекладу, тип тексту, що перекладається і характер бажаного впливу на реципієнта. Вибір стратегії визначає співвідношення еквівалентності та адекватності в тексті перекладу.

При перекладі тексту перекладач повинен прагнути до того, щоб зміст, сенс, семантична, стилістична і функціонально-комунікативна інформація автентичного тексту відповідали цим характеристикам в перекладному тексті. Перекладач аналізує і синтезує текст, а потім оформлює результат когнітивного процесу в словесну форму. Ця діяльність перекладача часто інтуїтивна та базується на «відчутті мови».

Переклад музичного сленгу є досить складним і маловивченим розділом в контексті теорії перекладу. В першу чергу це пояснюється неоднорідністю і багатогранністю самого поняття сленг. Ми встановили специфіку перекладу актуальних музичних сленгових одиниць на матеріалі інтернет-форумів з музичним тематичним спрямуванням, чатів прихильників та аматорів музичного мистецтва, соціальних мереж *Facebook, Twitter, Lifejournal* та словників сучасного сленгу.

Одним з найважливіших завдань перекладача є збереження стилістичних засобів і фігур мови, як важливої складової тексту. При перекладі сленгу слід враховувати особливості контексту в якому він вживається. Більшість сленгізмів характеризуються рухливістю та стилістичною маркованістю, що в свою чергу ускладнює їх переклад.

Перше що слід зробити перекладачеві — це спробувати знайти в мові перекладу еквіваленти сленгізмів мови оригіналу. В наш час музичний сленг в західних країнах складає досить великий пласт зниженої лексики, тому в більшості випадків підібрати аналог не становить великих труднощів. Дієвість і зручність такого методу полягає в тому, що подібними аналогами володіє будь-яка розвинена мова. Їх наявність дозволяє перекладачеві використовувати прямі відповідності в

перекладі, що полегшує його роботу. Як приклад можна привести сленгізми: *earworm* — пісня, яка заїла в голові, *wheels of steel* — грамофонна платівка, *alias* — сценічне ім'я, *bubblegum music* — поп-музика. Відсутність прямих відповідностей у вхідній мові та мові перекладу обумовлено тим, що сленг різних країн є прямим відображенням культури, суспільного життя, ходу думок членів суспільства, та знаходиться в постійному розвитку.

Перекладач може йти одним з двох шляхів — використовувати або буквальний, або трансформаційний переклад. В даному випадку все залежить від контексту і від смислового навантаження. Перший прийом полягає у відтворенні комунікативно нерелевантних елементів оригіналу. В результаті чого порушуються норми мови перекладу, або спотворюється зміст оригіналу. Поряд з цим необхідно відзначити, що значення більшості сленгізмів базується на метафоричному перенесенні. Отже, буквальний переклад таких лексичних одиниць не відповідатиме критерію адекватності. Бувають ситуації, коли буквальний переклад просто неприпустимий, так як його використання може порушити узуальні норми української мови.

Найбільш поширеним прийомом перекладу молодіжного музичного сленгу є застосування стилістичних або семантичних відступів від мови оригіналу. Перекладацькі трансформації — це мовні перетворення, перебудова елементів вхідного тексту, операції перевираження змісту або перефразування з метою досягнення перекладацького еквівалента. Основна функція міжмовних перетворень полягає в створенні лексично точного, адекватного перекладу при відсутності зафіксованих мовних відповідностей. Жоден переклад неможливо виконати на професійному рівні, не використовуючи перекладацькі трансформації. На це існує безліч причин, починаючи від особливостей будови і структури різних мов, закінчуючи мовними нормами і традиціями. Вони дозволяють

максимально точно передати лексичну одиницю, враховуючи особливості та дотримуючись норм мови перекладу.

Найчастіше для перекладу молодіжного музичного сленгу серед лексичних трансформацій використовують такі прийоми, як транскрибування і калькування.

Такі прийоми можна використовувати, коли слово зрозуміло з контексту, коли воно не порушує норм узусу мови, принципи адекватності та еквівалентності. Прикладом слугують усталені в наш час сленгізми: *MIC drop*, перекладається за допомогою транслітерації як *мікдроп*, маючи на увазі *кинути мікрофон в кінці виступу*, *bar* — *бар*, що означає *музичний такт*, *one-off* — *ваноф* — *концерт артиста поза туром*. Можно привести такі приклади перекладу сленгізмів за допомогою транскрибування: *punchline* — *панчлайн*, який означає *рядок реп-куплета, який містить в собі несподіваний сенс, гру слів, алюзію або жарт, що викликає бурхливу реакцію слухача*. Зазвичай надмірне вживання транскрибування стирає національний колорит та захаращує українську мову, що призводить до додаткових труднощів розуміння. Проте, сленг, по суті своїй, це кодова мова, яка тільки допомагає молоді відокремитися.

Використання транслітерації та транскрибування цілком допустимо, якщо тільки не порушує узуальних норм української мови і значення слів зрозуміло з контексту.

Основними видами лексико-семантичних трансформацій є конкретизація, генералізація, цілісне перетворення та модуляція.

Оскільки конкретизація передбачає заміну слова із загальним значенням на лексичну одиницю з більш конкретним значенням, то такий прийом досить часто використовується для перекладу нестандартної лексики, такої, як сленг. Наприклад, вираз *to drive gig*

можна перекласти українською мовою сленговим виразом *бацати на гітарі*. Ще один приклад: *trip* — *тусовка*.

Прийом генералізації протилежний конкретизації, тобто слова з вузьким значенням замінюються словами із загальним значенням: *the song is groove* — *качова пісня*, *axe* — *електрогітара*.

Цілісне перетворення - це повне перетворення лексичної одиниці, можливе перетворення речення в цілому. Перетворення відбувається не за елементами, а цілісно: *long hair* — *любитель класичної музики*, *it's Gucci* — *кльово*.

Модуляцією називається прийом змістового розвитку причинно-наслідкових відносин, тобто значення одиниці мови перекладу логічно виводиться зі значення вхідної одиниці. Наприклад, *kill it* — *припинити грати*, *ear-candy song* — *приємна музика*, *temperament* — *гітарний лад*.

До лексико-граматичних трансформацій належать додавання та опущення.

Додавання — розширення тексту перекладу для більш точного розкриття значення лексичної одиниці шляхом введення додаткових слів: *karaokist* — *любитель караоке*, *oldie* — *стара пісня*.

Опущення — явище, прямо протилежне додаванню. Опущенням називається прийом, при якому відбувається скорочення тексту перекладу за рахунок вилучення з перекладу граматично надлишкових елементів або парних синонімів. Так як нейтрально забарвленого аналога до слова *hellya* в українській мові не існує, в даному випадку використовується прийом опущення: *What the helly listening?* — *Що ти слухаєш?*

Описовий переклад застосовується, коли існує різниця між лексико-граматичними системами мови автентичного і перекладного текстів. Наприклад, *groupees* — *перший ряд публіки біля сцени / діджейка*. Внаслідок особливостей контексту перекладач не може зберегти точний

зміст слова. У подібному випадку семантична точність має перевагу над художніми функціями.

Найчастіше трансформації бувають змішаного типу. Зазвичай різні трансформації виконуються одночасно, утворюючи складні, комплексні трансформації. Тобто здійснюється перестановка поряд із заміною, граматичне перетворення тягне за собою лексичне. Такі складні перекладацькі трансформації вимагають здійснення складних процесів аналізу і синтезу. Кожен перекладач виробляє свій стиль роботи над перекладом.

Музичний молодіжний сленг як об'єкт лінгвістичного дослідження залишається категорією, яка вимагає особливої уваги і диференційованого підходу при перекладі. Труднощі становить пошук таких виразних засобів, які змогли б передати семантичне і стилістичне навантаження оригіналу в перекладі. Причинами невдалого перекладу в таких випадках може стати втрата експресивності в тексті перекладу. При цьому також не варто забувати про те, що при перекладі такого лексичного кластера, як молодіжний сленг, має місце метафора, і часто в роботі, перекладачеві доводиться вдаватися до використання художніх образів. Однак найсерйознішою проблемою при перекладі такої лексики постає можливість зіставити її з нейтральними варіантами, яка не несе такого глибокого змістового навантаження. У зв'язку з цим у професійних перекладачів виникла потреба в словниках сучасного молодіжного сленгу. Такий словник помітно полегшив би роботу багатьох фахівців, але, як вже зазначалося раніше, через постійну оновлюваність лексичного складу сленгу зафіксувати його на папері майже неможливо. З цієї причини перекладачі повинні бути постійно в курсі сучасних тенденцій і стежити за мовою спілкування молоді.

ВИСНОВКИ

Сленг — це одна з характерних ознак молодіжної культури та сучасного суспільства в цілому, що характеризується появою нових слів та присудженням абсолютно нового значення вже давно знайомим виразами. Сленг, безперечно, є важливою частиною субстандартної лексики. Хоч раніше сленг в лінгвістичних колах вважали паразитом, сьогодні в лінгвістиці він вважається **фарбою** в палітрі користувача і активно використовується. Будучи невід'ємною частиною життя молоді, сленг стає справжньою проблемою для старшого покоління. У зв'язку з введенням в обіг нових слів і присвоєнням абсолютно нових значень вже знайомим словами з'являється проблема непорозуміння **між різними поколіннями**. Як одне з рішень даної проблеми — друкуються словники і **різні** довідники, за допомогою яких можна **розібратися** в особливостях сучасного молодіжного сленгу. Однак сленг настільки **рухливий**, що словники з перекладом і **поясненням** молодіжних виразів, що випускаються в наш час, дуже швидко **застарівають**.

Робота була покликана дослідити соціолінгвістичний аспект та особливості перекладу молодіжного музичного сленгу на матеріалі інтернет форумів, чатів, соціальних мереж та словників.

Проаналізовано основні причини вживання сленгу, серед яких основними є **бажання** компактніше висловити свою думку, а отже швидше і ефективніше здійснити комунікацію, а також бажання зробити мову тієї чи іншої соціальної групи незрозумілою для необізнаної людини.

Визначено основні функції сленгу, серед яких комунікативна, оціночна, когнітивна, номінативна, емоційно-експресивна, світоглядна, ідентифікаційна, конспіративна та сигнальна.

Примечание [СНА1]: Слишком художественно. Можно заменить на прикрасою или что-то в этом духе, менее экспрессивное.

Примечание [СНА2]: Між представниками різних вікових груп

Примечание [СНА3]: Можно удалить это слово

Примечание [СНА4]: Дослідити особливості...

Примечание [СНА5]: Динамічний у своєму розвитку

Примечание [СНА6]: Трактують ям (інтерпретацією)

Примечание [СНА7]: Втрачають свою актуальність

Примечание [СНА8]: прагнення

Узагальнено і проаналізовано способи творення сленгу. Спосіб перекладу іноземного сленгу безпосередньо залежить від способу його творення. Таким чином, формування лексики молодіжного сленгу загалом відбувається за рахунок тих же джерел і засобів, які властиві мові в цілому. Найпродуктивнішими способами визначено іншомовні запозичення, а також лексичні одиниці, утворені шляхом метафоричного переосмислення. Іншими способами словотвору молодіжного мовлення є словоскладання, скорочення, афіксація, контамінація, конкатенація, метатеза, тощо.

Визначено специфіку соціолінгвістичного дослідження музичного молодіжного сленгу. Базою соціолінгвістичного дослідження є мова найбільш активної соціальної групи - молоді. Мова молоді служить своєрідним дзеркалом, яке відображає нестабільний культурно-мовний стан суспільства. З соціолінгвістичної точки зору головною ознакою мови молоді є вікова характеристика його носіїв.

Сучасне тлумачення терміну «молодіжний сленг» включає в себе вказівку на приналежність до якої-небудь групи за інтересами. Об'єктом наукової уваги став не тільки сленг молоді, але і такий прояв молодіжної мови, як музичний сленг. Жаргонізми, що належать до сфери музики, містять назви різних музичних стилів, дій музикантів, напрямків і композицій.

Соціолінгвістичне дослідження показує, що основними шляхами формування музичного сленгу є субкультури. Молодіжний жаргон є знаковим явищем молодіжної субкультури. Мовна гра і мовні стилізації дозволяють безболісно проходити ступені соціалізації методом мовного пошуку. Молодіжна субкультура не була б окремим пластом культурного простору, не маючи мовного прояву - молодіжного сленгу, так як саме наявність особливих мов і способів спілкування дозволяє говорити про виділення окремих об'єднань людей в культуру.

У практичній частині роботи також було **обґрунтовано** способи перекладу сленгових одиниць в музиці.

Проаналізовано наступні труднощі, що виникають у перекладачів в процесі перекладу сленгізмів: неперекладність мовних одиниць, складність передачі експресивно-емоційної даних лексичних одиниць, швидко змінюваний словниковий склад сленгу, неможливість фіксації всіх сленгізмів в спеціальних словниках, незнання або нерозуміння значення слова, полісемія сленгових одиниць. Для того, щоб ці труднощі не стали серйозними проблемами під час професійної діяльності перекладача, нами запропоновані різні варіанти перекладу виразів молодіжного музичного сленгу.

Ми дійшли висновку, що при перекладі можуть використовуватися різні стратегії і трансформації — універсального правила для перекладу сленгу не існує. Усний перекладач у зв'язку з обмеженою кількістю часу для перекладу може не витратити багато зусиль на підбір найбільш повного відповідного еквівалента, а передати лише його зміст. Перед перекладачем, що займається письмовим перекладом, стоїть інше завдання - підібрати до одиниці сленгу найбільш точний еквівалент, щоб передати колорит, соціальне середовище, емоційний настрій, мету висловлювання. При цьому перекладачам необхідно аналізувати комунікативний акт, визначати цільову аудиторію і доречність вживання сленгізмів в конкретній ситуації. Перед перекладачем стоїть мета відповідати актуальній мові молодого покоління. У зв'язку з цим при перекладі музичного сленгу використовуються такі трансформації як: транскрибування, калькування, конкретизація, генералізація, цілісне перетворення, описовий переклад, модуляція, додавання та опущення.

Отримані результати можуть бути використані для подальших робіт даної тематики. Порушені проблеми перекладу сленгу спрямовані

на підвищення ефективності навчального процесу. Також варто звернути увагу на перспективи подальшого розвитку досліджень в цій галузі. Сленг можна вивчати з точки зору діахронічного підходу з метою встановлення особливостей функціонування одних і тих самих сленгових одиниць в мові в різні періоди історії, а також виявлення причин їх виникнення або «відродження».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка: (Стилистика декодирования): учеб. пособие. Изд. 3-е. Москва: Просвещение, 2010. 300 с.
2. Береговская Э.М. Молодежный сленг: формирование и функционирование. Вопросы языкознания. 2006. №3. С. 32–41.
3. Елисеева В.В. Лексикология английского языка: научн. пособие. Москва: Прогресс, 1999. 248 с.
4. Жирмунский В.М. Сравнительное литературоведение. Восток и Запад: научное пособие. Москва: Наука, 1979. 495 с.
5. Коноплева Ю.В., Пинягин Ю. Н. Американский сленг: структура и зоны семантической аттракции. Пермь, 2002. С. 45–53.
6. Лебедев С.А. Философия науки: краткая энциклопедия (основные направления, концепции, категории). Москва: Академический проект, 2008. 692 с.
7. Левикова С.И. Молодежный сленг как своеобразный способ вербализации бытия: сб. статей. Новосибирск: Новосибирское книжное издательство, 2004. С. 167–173.
8. Липатов А.Т. Сленг в аспекте его диахронии. Социальные варианты языка–II: материалы междунар. науч. конф., 24–25 апр. 2003 г. Нижний Новгород, 2003. 396 с.
9. Макдэвид Р.И. Диалектные и социальные различия в городском обществе. Москва: Социоллингвистика, 1975. С. 102.
10. Мильруд Р.П. Обучение языку в специальных целях: сущность, методика, рефлексия: веб-сайт. URL: <http://iyazyki.ru/2013/05/english-special/> (Дата звернення: 05.04.2020).
11. Мордвинов А.Б. Практика по изучению народно-разговорной речи города. Омск, 1990. 22 с.

12. Носенко М.М. Лінгвокогнітивний аспект реалізації мовної гри у німецькому словотворі (на прикладі рекламних текстів). Мова і культура. 2013. Вип. 16, т. 3. С. 289–294.

13. Ожегов С.И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка: 72500 слов и 7500 фразеологических выражений. Изд. 4-е. Москва: Азбуковник, 1997. 943 с.

14. Пищальникова В.А., Сонин А. Г. Общее языкознание: учебник. Москва: Академия, 2009. 447 с.

15. Сизов С.Д., Сизова Ю. С. Понятие и функции сленга. Юный ученый. 2016. №5. С. 32–34. URL: <https://moluch.ru/young/archive/8/533/> (Дата звернення: 27.01.2020).

16. Скворцов Л.И. Литературный язык, просторечие и жаргоны в их взаимодействии. Ленинград, 1970. 132 с.

17. Соколовська С.Ф., Фахурдінова М. А. Німецький молодіжний жаргон: шляхи формування й сучасний статус. Вісник Житомирського державного педагогічного університету. 2004. № 14. С. 236–239.

18. Солодкий М.В. Сниженная лексика в современном немецком языке; источники пополнения и особенности функционирования в молодежном сленге: автореф. дис. канд. филол. наук. Славянск-на-Кубани, 2004. 43 с.

19. Теркулов В.І. Про статус аббревіатур. Наукові праці. Вип. 54, т. 67. 2007. С. 78–82.

20. Химик В.В. Поэтика низкого, или Просторечие как культурный феномен. Санкт-Петербург: Филологический факультет СПбГУ, 2000. 269 с.

21. Хомяков В.А. Введение в изучение сленга – основного компонента английского просторечия. Вологда: ВГПИ, 1971. 176 с.

22. Хомяков В.А. Структурно-семантические и социально-стилистические особенности английского экспрессивного просторечия. Вологда, 2004. С. 39–40.

23. Хомяков В.А. Три лекции о сленге: учеб. пособие. Вологда: ВГПИ, 1970. 62 с.

24. Христенко О.С. Німецький молодіжний сленг: лінгвокогнітивний та соціолінгвістичний аспекти : автореф. дис. канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2009. 20 с.

25. Шахбагова Дж.А. Фонетические особенности произносительных вариантов английского языка. Москва, 1999. С. 107–108.

26. Cornwell P. *Hornet's Nest*. New York: Berkley Books, 1998. P. 71.

27. Daily Diggers: How Rare?: web-site. URL: <http://www.dailydiggers.com/2008/10/how-rare.html> (Дата звернення: 05.04.2020).

28. Elsen H. *Neologismen. Formen und Funktionen neuer Wörter in verschiedenen Varietäten des Deutschen*. Tübingen : Gunter NarrVerlag, 2004. 199 s.

29. Kelle H., Breidenstein G. *Geschlechteralltag in der Schulklasse. Ethnographische Studien zur Gleichaltrigenkultur*. München : Juventa, 1998. 287 s.

30. Loffler H. *Germanistische Soziolinguistik. Grundlagen der Soziolinguistik*. Berlin, 2005. 54 s.

31. Music make the people come together: web-site. URL: <https://engslang.livejournal.com/2534.html> (Дата звернення: 20.03.2020)

32. Musicality Means Knowing the Slang: web-site. URL: <https://www.musical-u.com/learn/musicality-means-knowing-slang/> (Дата звернення: 04.04.2020)

33. Neuland E. *Jugendsprache*. Tübingen : Fraucke Verlag, 2008. 222 s.

34. Partridge E. *Slang Today and Yesterday*. London, 1979. 258 p.
35. Schlobinski P., Kohl G., I. Ludewigt. *Jugendsprache: Fiktion und Wirklichkeit*. Opladen : Westdeutscher Verlag, 1993. 241 s.
36. Waxidermy bbs. Bonerz: web-site. URL: <http://waxidermy.com/bbs/viewtopic.php?t=16280&postdays=0&postorder=asc&start=0> (Дата звернення: 03.04.2020).
37. Прохоров А.М. Советский энциклопедический словарь. Изд. 3-е с изм. Москва: Советская Энциклопедия, 1984. 1600 с.
38. Словник жаргонної лексики: веб-сайт. URL: <http://ukr-zhargon.wikidot.com> (Дата звернення: 30.03.2020).
39. Словник сучасного українського сленгу / за ред. Т.М. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006. 350 с.
40. Ставицька Л.О. Український жаргон. Словник: містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень. Київ: Критика, 2005. 496 с.
41. Annandale Charles. *A Concise Dictionary of English Language*. London, 1897. 600 p.
42. Barrère A., Leland Ch.G. *A dictionary of slang, jargon, and cant, embracing English, American, and AngloIndian slang, Pidgin English, tinkers' jargon and other irregular phraseology*. Vol. 2. L – Z. London: Georg Bell & Sons, 1897. 415 p.
43. *Dictionary of contemporary slang* / ed. by T.E. Thorne. Bloomsbury, 1997. 513 p.
44. Johnson S.A *Dictionary of the English language*. London, 1819. 590 p.
45. *Merriam-Webster's Collegiate Dictionary*. Merriam-Webster Inc, 1998. 1623 p.
46. Partridge E., Beale. *A Dictionary of Slang and Unconventional English*. 8th ed. London: Routledge, 2000. 650 p.

47. Peckham A. Urban dictionary: fularious street slang defined: web-site. URL: <https://www.urbandictionary.com/> (Дата звернення: 24.02.2020)

48. Richard A.S. Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions. McGraw-Hill, 2000. 576 p.

49. The Concise New Partridge Dictionary of Slang and Unconventional English / ed. by E. Partridge. Oxford, 2001. 693 p.

50. The Penguin Slang Thesaurus. London: Penguin Books, 1999. 290 p.